

KONSPEKT LEKCJI: SIŁA OBRAZU – SIŁA PAMIĘCI

Temat: „Śląska Guernica” – artystyczny zapis Tragedii Górnośląskiej w dialogu pokoleń.

Poziom nauczania: Szkoły ponadpodstawowe (Liceum/Technikum). **Czas trwania:** 2 x 45 minut (blok lekcyjny). **Obszary tematyczne:** Historia (Tragedia Górnośląska 1945), Historia Sztuki (Neоекспresjonizm, Plakat), Filozofia (Trauma i Pamięć).

I. Cele operacyjne lekcji

Po zakończeniu zajęć uczeń potrafi:

- Wyjaśnić termin **Tragedia Górnośląska** i wskazać jej kluczowe daty oraz wydarzenia.
- Zanalizować symbolikę obrazów **prof. Michała Minora** z cyklu „Śląska Guernica”.
- Zinterpretować plakat **dr. hab. Piotra Kossakowskiego** jako wyraz traumy i milczenia.
- Wskazać analogie kompozycyjne i ideowe między pracami Minora a „Guernicą” Pabla Picassa.
- Opisać znaczenie warsztatów artystycznych w procesie przepracowywania historii regionu na przykładzie mozaiki stworzonej przez licealistów.

II. Metody i formy pracy

- **Metody:** Pogadanka, analiza dzieła sztuki, praca z obrazem, metoda projektu, praca warsztatowa.
- **Formy:** Praca zbiorowa, praca w grupach.
- **Środki dydaktyczne:** Reprodukcje obrazów „Śląska Guernica nr 1 i 2”, plakat projektowy, dokumentacja fotograficzna prac uczniowskich, zaproszenia na wydarzenia w Bytomiu i Gliwicach.

III. Przebieg lekcji (Szczegółowy opis)

1. Wprowadzenie (15 minut)

- **Kontekst historyczny:** Nauczyciel przybliży rok 1945 na Górnym Śląsku. Wyjaśnia, że data ta, widoczna na obrazach i plakatach, nie oznaczała jedynie końca wojny, lecz początek deportacji, obozów i represji wobec ludności cywilnej. Przywołuje postać dra Dariusza Węgrzyna jako opiekuna merytorycznego projektu.
- **Problem badawczy:** Czy sztuka może „krzyczeć” w imieniu tych, którym odebrano głos? Wprowadzenie postaci prof. Michała Minora i dr. hab. Piotra Kossakowskiego.

2. Analiza dzieła – „Śląska Guernica” prof. Michała Minora (25 minut)

Uczniowie analizują obrazy „Śląska Guernica nr 1” i „Śląska Guernica nr 2”:

- **Motyw wagonów:** Analiza wagonów jako symbolu deportacji do ZSRR. Zwrócenie uwagi na symbole górnicze (pyrlik i żelazko) umieszczone na burtach wagonów.

Województwo
Śląskie

TRAGEDIA
GÓRNOŚLĄSKA
1945 ROKU

PATRONAT HONOROWY

Halina Bieda
SENATOR RP

- **Symbolika Orła:** Dyskusja nad przedstawieniem herbu Górnego Śląska – orła uwięzionego w błękitnej tarczy, rozdieranego przez wiry historii.
- **Ludzkie postacie:** Interpretacja twarzy-masek i wyciągniętych dłoni jako uniwersalnego gestu błagania i rozpacz.
- **Kolorystyka:** Jak jaskrawe barwy (żółcie, błękity, magenty) kontrastują z mrocznym tematem i datą „1945”?

3. Plakat jako ikona – Piotr Kossakowski (15 minut)

Praca z plakatem prezentującym twarz ukrytą w dłoniach:

- **Analiza znaku:** Co oznacza gest ukrycia twarzy? (Wstyd, ból, milczenie ofiar).
- **Estetyka:** Jak gruba, czarna kreska Kossakowskiego koresponduje z drutem kolczastym widocznym na obrazach Minora?
- **Funkcja informacyjna:** Analiza zaproszeń na wydarzenia w Bytomiu i Gliwicach – jak sztuka wychodzi w przestrzeń publiczną?

4. Warsztatowa siła pamięci – Praca uczniów (25 minut)

Analiza wielkoformatowej mozaiki stworzonej przez licealistów pod okiem Magdaleny Wichrowskiej:

- **Technika:** Dlaczego młodzież wybrała formę mozaiki? (Symbolika składania rozbitej historii w jedną całość).
- **Nowe elementy:** Interpretacja symboli dodanych przez młodzież: krucyfiksu w narożniku, postaci z siewnikiem/aniołem oraz słońca.
- **Dialog pokoleń:** Jak praca uczniów nawiązuje do wagonów i daty „1945” z obrazów prof. Minora?

5. Podsumowanie i refleksja (10 minut)

- **Dyskusja podsumowująca:** Dlaczego projekt nosi tytuł „Siła Obrazu – Siła Pamięci”?
- **Wniosek:** Sztuka współczesna (profesorów ASP i ich uczniów) jest niezbędna do zachowania tożsamości regionalnej i przepracowania trudnej przeszłości.

IV. Proponowane zadanie domowe

Napisz esej lub stwórz własną grafikę (plakat), która będzie Twoją osobistą odpowiedzią na temat „Śląskiej Guerniki”. Wykorzystaj wybrane symbole (wagon, orzeł, dłonie, data) poznane podczas lekcji.

PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ: FUNDACJA ŚLĄSKIE OBRAZY

BYTOM, GLIWICE / KRS : 000064729

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO

W ZWIĄZKU Z OBCHODAMI 80. ROCZNICY TRAGEDII GÓRNOŚLĄSKIEJ.

Województwo
Śląskie

TRAGEDIA
GÓRNOŚLĄSKA
1945 ROKU

PATRONAT HONOROWY

Halina Bieda
SENATOR RP

